

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt V. Concordia firmata in conuentu Passauienti inter Cæsarem ac Protestantes. Varia bellorum cuenta. Quæ Pontifex apud vtrumque Principem egerit per Achillem Grassium, & Prosperum Sanctacrucium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1552. tur in crimina. Reuocemus in memoriam ingeniosam S. Thomæ doctrinam; ab eo, qui pium consilium à quopiam susceptum inficiatur esse opus Dei, quia diu non perdurat, Manichæorum impietatem comprobari, quæ Deum rerum tantummodò corruptionis expertium, non item corruptionis capacium, auctorem facit. Si huiusmodi dubitationibus, & his inconstantia exemplis commoer Pontifices se difficiles præbuisent in amanter excipiendis iis qui ad Ecclesiæ sinum accurrunt, haud certè Christo fuissent adepti tam vastam orbis partem in America, aliisque regionibus recens detectis; quæ sanè adeptio à Romana Sede coëmpta est perpetua ingentis pecuniæ, præclarique sanguinis profusione, non alio recepto ibi emolumento ex illis barbaris ad Fidem conuersis, præter adiectos Deo cultores, & cælo ciues. Quisquis ad has irrisiones cauendas, tamquam prudentiæ normam statueret, nihil vquam agere cum irriti euentus ac deperditi laboris periculo, duas artes, quæ humanæ vitæ sunt cardines, eliminaret, agriculturam & mercaturam.

C A P V T V.

Concordia firmata in conuentu Passauiensi inter Cæsarem ac Protestantas. Varia bellorum euenta. Quæ Pontifex apud vtrumque Principem egerit per Achillem Grassium, & Prosperum Sanctacrucium.

1553.

Quo tempore Protestantas ad opprimendum Cæsarem armâ sustulerant, Henricus Rex ab illis accitus, qui cum eo fœdus anno superiori iunxerant, sed occultè, vt ante tonitruum strepitum fulmen feriret, splendidos libellos ad arma sua cohonestanda vulgauerat; simulque validis copiis Cæsaris ditiones inuasit, ac prius Lotharingiam, Cæsaris beneficiariam, occupat, misso in Galliam illius Principe puello, & in suam potestatem redactis Metis, Tullo & Veroduno; progressusque in Germaniam, quam spe iam deuorauerat, breuè expertus est, ab eis, qui assertam Deo ac legitimo Principi fidem violant, eam fœderato minimè seruari. Protestantas cœperunt magis sibi timere ab amico præpotenti, ob ingentis exercitus robur, ingentisque regni propinquitatem, quam ab hoste imbecillo, ob inopiam parati militis, & longinquitatem hereditariæ ditionis. Eapropter vix inducto concordia negotio inter eos ac Cæsarem, ad Regem de re futura quasi præterita scripserunt, affirmantes, controuersias iam esse compositas, proinde le

* Vide Parturam vltimo libro primæ partis, ac Spondanum, anno 1552.

Regi

Regi gratias agere ob suppeditata ab eo ipsis arma, quorum amplius haud indigebant. Henricus, tamen à præcellâ spe deiectus, adeoque nec opinato dolore percussus, magnanimâ moderatione respondit, Latari se ob decerptum suâ operâ ab amicis fructum; & ubicumque res postularer, paratum se fore ad Germaniæ libertatem suis viribus promouendam. Postea quoque passus Oratorem suum, Episcopum Tituacensem, inductum fuisse à Protestantibus, propriæ utilitati seruientibus, in quamdam pacificationem Regi minime decoram; in qua dicebatur, Cùm Regi ius non esset se immiscendi negotiis Imperij, illi permitti, ut priuata iura, quæ sibi esse crederet, Mauritio exponeret, per illum Cæsari referenda. Atque, ut hæc paucis indicetur huiusce tragicæ commotionis exitus, Galliam ille repetiit, armis à Regina Maria, Belgium moderante, in eum commotis; viditque statim contra se militantem in exercitu Cæsaris Albertum Brandenburgicum, qui præcipuus auctor fuerat, ut Germaniam Henricus ingrederetur. Et quamquam obsidio Metensis Carolo non successerit; successit tamen illius copiis expugnatio per vim, atque incensio Taruannæ, ^b ac postea Hedini, arcium præualidarum. Et sanè bellum illud per summam Regis prosperitatem inceptum ubique, & in agro Pedemontano, & in Lotharingia, & in Germania, & in mari, captis* vel ante portus Hispaniæ ceterioris Cæsareis trirēmibus, infauste postmodum cessit, depulsis è Senensi ditione Gallis, & infelici expeditione Guisij, Paulo Quarto suppetias ferentis: neque peractum est, nisi cum gemina Hispanorum victoria, ad S. Quintinum, & ad Grauelingam; vnde ipsis pax utilissima parta est. Nec maius ex eo motu commo- dum sibi traxerunt præcipui illius auctores Albertus & Mauritius. Prior ingenio vel maximè inquieto se assensurum negauit concordiæ Passauiensi, quam infra recitabimus, direptionemque bonorum Catholicorum & Ecclesiasticorum potissimè profecutus est; ob quam accitus ad Cæsarem post Metense obsidium, & ad ea restituenta damnatus, in maiorem & aduersus alterum contumaciam, & aduersus alteros rabiem præceps abiit. Quare cùm ægrè ferret Mauritius hominis superbiam, quâ solus ille communi concordiæ à se compositæ, & à reliquis Imperij Principibus acceptæ, reluctabatur, habitis à Cæsare mandatis, iunctisque cum Ferdinando viribus, Alberto bellum intulit; qui victus in prælio, coactus est extorris in Gallia diem claudere, ab eo Rege, à quo paulò antè defecerat, exceptus. Nec ea victoria minus funesta victori accidit, quippe lethaliter confossus tormentariæ fistulæ pilâ, intra biduum

1553.

^b Vide Spondanum initio anni 1553. & distinctius litteras Dandini tunc Legati apud Cæsarem Bruxellis. ^c Narrantur hæc in mandatis à Iulio III. datis Legato in Galliam Capiteferreo, postea referendis.

D d d 3 extin-

oria
ily Tr
II.
IV

1553.

extinctus est absque prole, Augusto fratre in Septemuiratu illi successo post aliquam contentionem, diremptam ex concordia cum Ioanne Friderico antea Septemuiro, ac postea captiuo apud Cæsarem; à quo dignitate spoliatus in priori cum Protestantibus bello, ac tandem libertati redditus est, quemadmodum breuè narrabitur. Huiusmodi præmium adepti sunt concitatores illius in Religionem procellæ, tamen victores. Verùm hinc & Religio & potentia Cæsaris grauissima & irreparabilia detrimenta passa est. Nec defuit qui diceret, voluisse Deum ipsi Carolo palàm facere, illum à se puniri vel Ecclesiæ suæ damno propter immoderatam auiditatem Parmæ occupandæ. Ne in arcana Diuinæ prouidentia, & in iura certaminum inter Principes ingrediamur, certum est, si Carolus Iulij monitis, quæ memorauimus, auscultasset, pacificus Germaniæ dominus euasisset, suis viribus ad Fidem reductæ, eamque veluti pietatis ac fortitudinis suæ trophæum Christi Vicariis, & Austriacis Principibus hereditariam reliquisset: sed hominem in summa felicitate sibi moderari, esset celsius felicitatis fastigium supra conditionem humanam.

Iam verò nos tempus monet, vt nostræ narrationis seriem relinamur. Ferdinandus pacis appetentissimus, adeoque Protestantibus haud inuisus, cum primum hæc arma erupere, ad Pannoniæ custodiam morabatur; illinc verò festinanter, & ab Aprilis initio fuit accersitus à Cæsare, tamen permagno suo incommodo, propter ingentes Turcarum eo anno progressus. Is itaque post multa itinera & colloquia, operâ etiam Ducis Bauriæ generi sui, celebrem concordiam composuit, initam in conuentu Passauiensi, quæ simul cum pace Norimbergensi, de qua mentionem fecimus anno 1532. appellantur à Protestantibus duplex libertatis suæ columna. Illic inter Imperij Principes de rebus publicis deliberantes præcipuè conuenit, vt Philippus Lantgravius liberaretur, atque vt Mauritius cum decem bellatorum millibus Ferdinando militaret in Hungaria aduersus Turcam. Ea tamen pactio nulli plane fuit emolumento. Anni siquidem tempus, & arma Turcica eoque progressa fuerant, vt ampliùs rerum iacturæ impediri non potuerint. Sponte quoque liberauit Cæsar Ioannem Fredericum, Saxonie iam Septemuirum, de quo sæpius dictum est. Huic in tumultuaria Oeniponto profectio obtulerat Carolus libertatem, sed ille eam recusatà Cæsarem sequi maluit. Quà in re non magis generosè idem se gessit in speciem quàm re prudentem, intelligens hac solùm viâ dignitatem Septemuirem amissam à se recuperari posse.

d Præter alios auctores relatio Delfini Nuntij ad Cæsarem Cardinalis, nepotem ex fratre Pauli IV. anno 1557. Vide Adrian. lib. 9.

posse, si per varias fortunæ vices Cæsar Mauritium, in quem dignitatem illam transtulerat, superasset, puniturus hoc pacto ingratum alterius animum, & alterius fidem remuneraturus. Ceterà non poterat Ioannes Fridericus, quidquid euenisset, de sua libertate amplius dubitare, quandoquidem & eam Cæsar obtulerat, & ipse in eo sui Principis infortunio magnanimâ repulsâ recusauerat.

3 In rebus Religionis, quæ potissimum ad nos pertinent, de duobus capitibus conuentum est. Prius erat, vt neutri è duabus partibus, quarum alteri *Religionis veteris*, alteri *Confessionistarum* nomen indictum (cùm hi nolent aut inuisum nomen *Hæreticorum* sibi accipere, aut splendidum *Catholicorum* aliis tribuere) molestiam inferre alteri Religionis causâ liceret. Atque hoc pacto finem habuit Decretum *Interim*, quod tam obstrepenti crepitu erumpens, minimum durauit, minus confecit. Adiectum illi capiti fuit, vt Cæsareum tribunal vtrique partium indifferenter ius diceret. Alterum erat, vt intra sex menses noua Comiticia celebrarentur, in quibus decerneretur, quonam ex quatuor modis controuersiæ Religionis componi possent; an Concilio Oecumenico, an proprio vnus nationis, an colloquio, an Cæsareo conuentu.

4 Non interfuit ipse Carolus huic concordiæ; adeoque quamquam ille Philippum liberasset, aliasque pactiones expleisset, prorogata dumtaxat ad aliquod tempus Comitiorum conuocatione, & quamquam cuncta Cæsaris nomine spondisset Romanorum Rex; tamen ratus, id ceteris à se rebus gloriosissime gestis dissonare, numquam se illi consensisse professus est. Vnde accidit, vt in eius fratrem fama fuerit oblocuta, vtque Paulus Quartus ob eam inter alias causas semper recusauerit Ferdinandum vt Cæsarem agnosceret, ac ratum habere: sed cui comperta erat Ferdinandi erga Carolum insignis reuerentia, & quantum Carolo diffiderent Protestantes, quibus tunc ob res prosperas elatis perdifficile satisfaceri poterat, ne suspicari quidem licebat, aut alterum Cæsaris nomine fuisse pollicitum quod in mandatis non haberet, aut alteros pacificationi consensisse, mandatis Cæsareis non inspectis. Quare vnicè poterit Carolum excusare imperiosa illa necessitas, cui omnis humana potentia subiecta est.

5 Nihil fuerat à Pontifice prætermissum, quo Cæsarem ab huiusmodi angustiis liberaret; idcirco duos Nuntios festinè legarat post inducias Parmenses ad concordiam inter vtrumque Principem transigendam, Prosperum Sanctacrucium, Romanæ Rotæ duodecemuirum, qui postea donatus est Purpurâ, ad Henricum, & Achillem.

oria
ily Tri
II.

III.
IV.

2553.

lem Grassium, Montis Falisei Antistitem, ad Carolum. Demandatum est Sanctacrucio, ut certum redderet Regem de sincera Pontificis reconciliatione, quæ tamen suspensionis temporariæ nomen haberet, perpetua pax reipsâ futura erat, simulque commoneret, quam pariter opportuna foret inter ipsum Regem ac Cæsarem pacificatio: cum enim per eorum discordias incrementa caperent Turcæ atque hæretici, non Fidei solum, sed gentis Catholicæ hostes tantum sibi locorum ac ciuium acquirebant, ut iis coercendis, ab ipsorum postea potentia pares aggeres extrui non possent: offerebatque se ipsum accessurum ad eam rem componendam, ubi ambo Principes eò propenderent. Grassio iniunctum, ut nomine Pontificis gratias ageret Cæsari, quod is Parmensem concordiam comprobasset. & post breuem eorum quæ ipse in iis negotiis egerat rationem expositam, significaret id quod apud Henricum, sicuti modo diximus, urgebat de pace; ad eamque facilius perficiendam, quod in eo erat ipsum hortaretur. Et quemadmodum Pontifex viuido promptoque pollebat ingenio ad rationes in re qualibet excogitandas; ita plurimis argumentis multa illi suadebat, opportuna quieti prosperitatiq; communi. Tria præsertim hæc erant: Ut Bressellum Ferrariz Duci restitueret, cum id non æquitatis tantum, sed etiam prudentiæ ratio postularer, ne abalienaret à se pollentem viribus in Italia Principem, sibi clientem, & qui in bello præterito neutri parti addictus fuerat. Ut libertatem redderet tribus nobilibus Gallis, quos supra nominauimus, captiuos apud Cæsarios sub primos armorum motus; cum id & generosi esset animi, & planè laudabile, neque Cæsari quidquam officeret. Ut amicè se gereret cum Farnesiis, redderetque Octauio ditiones, & Cardinalibus Sacerdotiorum prouentus, quos in regno Neapolitano possidebant. Qua in re insinuat Pontifex, si Farnesij Gallis indigere desinerent, desituram pariter Gallorum in ipsos clientelam, ubi amicum in tutela Cæsaris peritium nanciscerentur; quod postea verum comprobauit euentus. Ac sanè notandum est, Aristotelem in incomparabili illo Rhetoricæ tractatu docuisse, Quemadmodum in genere demonstratio argumenta ab honesto, & in iudiciali à iusto; ita in deliberatio ab utili esse petenda.